

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Допущено до захисту
«_____» _____ 2023 р.

Зав. кафедри, д. е. н., професор
_____ Соколюк С.Ю.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА**

**ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИВАТНОГО
ПІДПРИЄМСТВА «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» УМАНСЬКОГО
РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ**

Виконав – студент

2 курсу, групи 21м-пт

освітньої програми «Аграрне підприємництво
та агротрейдинг»

спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»

Букатинський Назарій Петрович

Науковий керівник – д.е.н., професор

Чернега Інна Іванівна

Умань – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Освітня програма «Аграрне підприємництво та агротрейдинг»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис) (підпис, прізвище)
 « » 2022 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студенту Букатинському Назарію Петровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Підприємницька діяльність приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області та її удосконалення»

керівник роботи Чернега Інна Іванівна, д.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від « » 20 року №

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи: Конституція України, Господарський кодекс України, постанови Кабінету міністрів України, фахова література, наукові видання, матеріали наукових конференцій, статистична і фінансова звітність приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за 2018 – 2022 роки.

4. Перелік питань, які потрібно розробити

1. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.
2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» УМАНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.
3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

5. Перелік графічного матеріалу

8 таблиць, 4 рисунка

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видає	завдання приймає

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Срок виконання етапів проекту	Приймає
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	23.09.2022	
2.	Одержання індивідуального завдання	24.09.2022	
3.	Складання календарного плану написання кваліфікаційної роботи	26.09.2022	
4.	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи - підбір та вивчення літератури - участь у виконанні науково-дослідних робіт - виконання курсових робіт - інші заходи	30.09.2022 25.10.2022 2022–2023 рр.	
5.	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства, установи	15.02.2023	
6.	Підготовка: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - висновків	02.03.2023 25.09.2023 25.10.2023 15.11.2023	
7.	Допрацювання кваліфікаційної роботи з урахування зауважень наукового керівника	29.11.2023	
8.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті	02.12.2023	
9.	Перевірка роботи на академічний плагіат	06.12.2023	
10.	Одержання відгуку наукового керівника	07.12.2023	
11.	Попередній захист роботи на кафедрі	08.12.2023	
12.	Затвердження роботи завідувачем кафедри	10.12.2023	
13.	Одержання рецензії	11.12.2023	
14.	Захист кваліфікаційної роботи	15.12.2023	

Студент

(підпис)

Букатинський Н.П.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Чернега І.І.

(прізвище та ініціали)

Реферат

на кваліфікаційну роботу
магістра факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва
Букатинського Назарія Петровича

«Підприємницька діяльність приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б»
Уманського району Черкаської області та її удосконалення»

Кваліфікаційна робота магістра має у своїй структурі три розділи. Вихідними даними для написання даної кваліфікаційної роботи були Конституція України, Господарський кодекс України, постанови Кабінету міністрів України, фахова література, наукові видання, матеріали наукових конференцій, статистична і фінансова звітність приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за 2018 – 2022 роки.

Загальний обсяг даної кваліфікаційної роботи становить 49 сторінок. Робота містить 8 таблиць та 4 рисунка. Список використаної джерел налічує 56 найменувань.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є підприємницька діяльність приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є процес підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області.

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області та визначення напрямів її удосконалення.

У першому розділі досліджено підприємницьку діяльність як особливий вид господарської діяльності.

У другому розділі проведено загальну характеристику досліджуваного підприємства та здійснено аналіз результатів підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б».

У третьому розділі визначено та запропоновано напрями удосконалення підприємницької діяльності.

Резюме: У кваліфікаційній роботі здійснено аналіз результатів підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» та запропоновано напрями її удосконалення.

Ключові терміни: підприємницька діяльність, рентабельність, дохід, прибуток, платоспроможність, фінансова стійкість, ліквідність.

Summary: In the qualification work, the results of the entrepreneurial activity of the private enterprise "ORIENTIR-AGRO-B" were analyzed and directions for its improvement were proposed.

Key terms: entrepreneurial activity, profitability, income, profit, solvency, financial stability, liquidity.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» УМАНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ	17
2.1. Загальна характеристика досліджуваного підприємства	17
2.2. Аналіз результатів підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б»	23
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	35
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50

ВСТУП

Військові дії на території нашої держави негативно впливають на функціонування та розвиток усіх суб'єктів бізнесу і завдають нищівних руйнувань економіці. В той же час робота українського бізнесу під час війни є особливо важливим джерелом наповнення держбюджету та створення робочих місць. Тому для України наразі особливо актуальними є розробка та реалізація обґрунтованої та ефективної державної політики підтримки розвитку бізнесу з метою створення сприятливих умов для його організації та ведення.

Підприємництво, будучи одним із різновидів творчої, пошукової, ризикової соціальної діяльності, у більшості країн світу з ринковою економікою вважається одним із найпрестижніших занять. Адже саме цей вид діяльності у відповідних умовах найкращим чином виявляє людську суть, допомагає проявитися працівнику як особистості.

Здійснюючи самостійну підприємницьку діяльність, працівник зростає як у професійному плані, так і в інтелектуальному. І це має цілком реальні позитивні наслідки для всього суспільства. Історія доводить, що підняти економіку та інші сфери буття до високого рівня розвитку можливо переважно шляхом демонстрації членами цього суспільства їх господарської ініціативи. З метою забезпечення зростання добробуту народу в країні, потрібно створити ефективну економіку, а ефективна економіка неможлива без підприємця. Що більше в країні реалізованих підприємців, то вища конкуренція, задоволеніші споживачі, швидший прогрес. Тоді країна нагадує тренований організм спортсмена, готовий підкорювати нові рекорди. Що менше підприємців, то слабший розвиток, а країна нагадує статичне болото.

Найкращий показник для аналізу підприємництва – кількість активних виробників товарів і послуг. Вона показує, наскільки взагалі підприємницький хист поширений і реалізований у країні. Її динаміка допомагає зрозуміти, розвивається держава чи занепадає, а також вказує на те, наскільки вагомі перешкоди доводиться долати підприємцеві, щоб реалізувати свої проєкти.

Високий рівень підприємницької активності призводить не лише до зростання валового внутрішнього продукту (ВВП), створення робочих місць, збільшення рівня податкових відрахувань, підвищення рівня життя мешканців країни. Він також породжує соціальні та ментальні зміни, формує середній клас, дозволяє людині відчувати себе господарем своєї долі, перестати бути залежним від влади чи роботодавця.

За даними ООН, загалом на малих та середніх підприємствах задіяно 50% трудового населення світу та виробляється від 30 до 60% національного продукту, залежно від країни.

Малий бізнес – це не тільки збільшення ВВП країни, але також створення нових робочих місць, зниження рівня безробіття, збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів, формування здорового конкурентного середовища, швидке реагування на зміну потреб споживачів. Одночасно з розвитком малого бізнесу збільшуються доходи громадян і якість життя, зменшується їхня залежність від державних інституцій, формується середній клас.

Об’єктом дослідження кваліфікаційної роботи є підприємницька діяльність приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є процес підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області.

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області та визначення напрямів її удосконалення.

Завданнями даної кваліфікаційної роботи є:

- 1) дослідити теоретичні аспекти формування підприємницької діяльності як особливого виду господарської діяльності;
- 2) провести загальну характеристику досліджуваного підприємства;

3) здійснити аналіз результатів підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б»;

4) визначити та запропонувати напрями удосконалення підприємницької діяльності.

При написанні роботи були використані наступні **методи**:

- а) методи узагальнення і збору інформації;
- б) метод аналізу;
- в) графічний метод;
- г) метод синтезу.

Вихідними даними для написання даної кваліфікаційної роботи були Конституція України, Господарський кодекс України, постанови Кабінету міністрів України, фахова література, наукові видання, матеріали наукових конференцій, статистична і фінансова звітність приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за 2018 – 2022 роки.

РОЗДІЛ 1. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Осмислення теоретико-методологічних засад становлення, розвитку, визначення принципів діяльності, висвітлення основних чинників, що формують підприємницьке середовище є особливо важливим.

Сучасна історія підприємництва бере свій початок з середніх віків. Підприємцями того часу були місіонери, купці, ремісники та інші. Розвиток капіталізму породжує прагнення до багатства, отримання необмеженого прибутку. Підприємець найчастіше сам працює на своїй фабриці, заводі, незважаючи на те, що він є власником засобів виробництва.

Існує велика кількість визначення підприємництва. Так, законодавчо встановлено, що підприємництво — це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [16].

Основою здійснення підприємницької діяльності є власна ініціатива, творчо-пошуковий, інноваційний підхід; це систематична діяльність.

Підприємницька діяльність повинна бути постійною, пов'язаною з відтворювальним процесом, і обов'язково офіційно зареєстрованою; це діяльність, яка здійснюється на власний ризик, під власну економічну (майнову) відповідальність [14].

Відповідно до Закону України підприємництво - це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством [10].

Створення (заснування) суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи, а також володіння корпоративними правами не є підприємницькою діяльністю, крім випадків, передбачених законодавством [10].

Підприємництво здійснюється на основі таких принципів [10]:

- ✓ вільний вибір видів діяльності;
- ✓ залучення на добровільних засадах до здійснення підприємницької діяльності майна та коштів юридичних осіб і громадян;
- ✓ самостійне формування програми діяльності та вибір постачальників і споживачів вироблюваної продукції, встановлення цін відповідно до законодавства;
- ✓ вільний найм працівників;
- ✓ залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, природних та інших видів ресурсів, використання яких не заборонено або не обмежено законодавством;
- ✓ вільне розпорядження прибутком, що залишається після внесення платежів, установлених законодавством;
- ✓ самостійне здійснення підприємцем - юридичною особою зовнішньоекономічної діяльності, використання будь-яким підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд.

Підприємництво як явище господарського життя завжди розвивається в певному соціально-економічному й історичному середовищі. Саме тому для його безпосереднього відтворення необхідні певні передумови.

Економічні передумови підприємництва полягають у тому, щоб у суспільстві функціонували багатосуб'єктні (приватні, колективні, державні, кооперативні) власники. Це буде сприяти волі підприємницької діяльності, можливості на свій страх і ризик приймати рішення об використання майна, продукції, прибутків, вибір господарських контрагентів. Тому шляхом створення економічних передумов підприємництва в нашій країні є роздержавлення й приватизація власності, демонополізація господарств [31].

Політичні передумови підприємництва передбачають створення в країні сприятливого політичного клімату для підприємництва. Це можливо завдяки розробці й здійсненню стабільної політики в країні.

Юридичні передумови підприємництва ґрунтуються на законах, нормативних актах, розроблених у країні. Останні повинні створити для всіх учасників ринкових відносин однакові «правила гри», тобто надати однакові права й повну волю, не допускати втручання органів державного керування в господарську діяльність будь-якого суб'єкта, за винятком законодавче обумовлених випадків.

Однак, вищезгаданих передумов мало. Важливе значення має психологічний фактор. Сутність його складається в позитивній суспільній думці щодо підприємництва. Якщо цього не буде, розвиток підприємництва буде стримуватися.

Метою підприємницької діяльності є одержання прибутку або власного доходу. Отже, ми можемо дати узагальнююче визначення підприємництва.

Підприємництво — це самостійна, ініціативна, систематична діяльність господарюючих суб'єктів з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, яка здійснюється на власний ризик з метою одержання прибутку або власного доходу [16].

Досвід і сучасні тенденції розвитку економіки у світі та в Україні доводять, що без ініціативних, ділових людей, без розвитку різних форм підприємницької діяльності прогрес неможливий. Підприємницька діяльність — особливий вид господарської діяльності людей.

У процесі своєї діяльності підприємець повинен передбачати можливість отримання збитків замість прибутку і навіть банкрутство. Повністю запобігти ризику неможливо, тому що складно прогнозувати розвиток подій на товарних ринках або дії фірм-партнерів, конкурентів чи покупців. Отже, підприємництво — це тип господарської поведінки, пов'язаний з ризиком неотримання прибутку та соціального ефекту.

Підприємництво — це господарська діяльність з метою досягнення економічних і соціальних результатів та отримання прибутку [26].

Отже, бажання отримати прибуток — основна рушійна сила виробництва в системі вільного підприємництва. Підприємництво здійснюється на постійній

основі (систематична діяльність), а не на основі разових угод. Крім цього, важливими рисами підприємництва є діяльність «своїм коштом» (на основі приватної власності), з власної ініціативи, на власний ризик. Підприємництво є складовою бізнесу як особлива, інноваційна його форма.

Сутність підприємництва повніше розкривається через його функції (роль у суспільстві) – творчу, ресурсну, організаційну, мотиваційну, соціальну [16]:

- ✓ творча (інноваційна) функція полягає в тому, що підприємці реалізують нові ідеї, упроваджують наукові розробки, пов'язані з господарським ризиком;
- ✓ ресурсна функція передбачає, що підприємці націлені найефективніше використовувати задіяні в бізнесі ресурси – матеріальні, трудові, фінансові, інтелектуальні, інформаційні тощо;
- ✓ організаційна функція полягає в організації виробництва та збуту товарів або послуг;
- ✓ стимулююча функція полягає у формуванні механізму, що мотивує і ефективно використовувати ресурси, і максимально задовольняти потреби споживачів;
- ✓ соціальна функція передбачає вироблення товарів і послуг, необхідних суспільству;
- ✓ особистісна функція зводиться до самореалізації підприємця, отримання задоволення від своєї діяльності.

Принципи підприємництва – це правила, через які реалізується свобода підприємницької діяльності. З визначення поняття «підприємництво» та особливостей підприємницької діяльності можна сформулювати такі основні її принципи [26]:

- ✓ вільний вибір підприємцем видів підприємницької діяльності;
- ✓ самостійне формування підприємцем програми своєї діяльності, переліку постачальників і споживачів своєї продукції, джерел залучення ресурсів тощо;

- ✓ самостійне встановлення цін на продукцію (товари, послуги) відповідно до законодавства країни;
- ✓ вільний найм підприємцем працівників;
- ✓ комерційний розрахунок та власний комерційний ризик;
- ✓ вільне розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом.

Суб'єкти підприємницької діяльності в Україні визначені Господарським кодексом (стаття 55) [2]. Основним діючим елементом у підприємництві є підприємець – суб'єкт, що знаходить і розвиває нові види економічної діяльності, методи виробництва, нові сфери застосування капіталу. Суб'єктами підприємницької діяльності в Україні можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці. Іноземці та особи без громадянства при здійсненні господарської діяльності в Україні користуються такими самими правами та мають такі самі обов'язки, як і громадяни України. Громадянин може здійснювати підприємницьку діяльність безпосередньо як підприємець або через приватне підприємство, що ним створюється; самостійно або спільно з іншими особами. Здійснення підприємницької діяльності забороняється органам державної влади та органам місцевого самоврядування. Існують також обмеження щодо здійснення фізичними особами права на підприємницьку діяльність. Вона обмежується законом щодо депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування. До того ж, забороняється займатися підприємницькою діяльністю військовослужбовцям, службовим особам органів внутрішніх справ, прокуратури, суду, органів державної безпеки України тощо [2].

Підприємництво розвивається у певному соціально-економічному та історичному середовищі, для його становлення та розвитку необхідні економічні, політичні, юридичні, психологічні передумови. Основною економічною передумовою є розмаїття форм власності (на ринку діють

приватні, державні, кооперативні, колективні власники), а рішення з ведення бізнесу, пошуку партнерів, використання ресурсів приймаються власниками на свій ризик.

В Україні такі економічні передумови виникли у зв'язку з проведенням приватизації, демонополізації господарської діяльності. Ще одна умова – існування ринкової інфраструктури (банки, кредитні спілки, біржі, транспортна система тощо).

Політичні передумови – це створення сприятливого політичного клімату для підприємництва: захист з боку влади всіх форм власності; ефективна податкова, кредитна, митна та інша політика [19].

Юридичні передумови ґрунтуються на законодавстві, нормативних актах країни, які однакові для всіх учасників ринку (однакові «правила гри»). Психологічні передумови проявляються у створенні позитивного ставлення членів суспільства до підприємництва.

Перелічені умови підприємницької діяльності передбачені Конституцією України, Господарським кодексом України та низкою законів. Для розвитку підприємницької діяльності дуже важливо, щоби держава не втручалася безпосередньо у діяльність підприємця, а лише здійснювала економічне регулювання через систему законодавства, фінансово-кредитні механізми. На жаль, в Україні життя кількох поколінь проходило в умовах негативного ставлення до підприємництва, що істотно впливало на його становлення.

Підприємництво – це діяльність, яка пов'язана з вкладанням коштів та інших засобів з метою отримання прибутку на підставі сполучення особистої вигоди з суспільною користю.

На підставі цього визначення можна стверджувати, що підприємець – це людина, яка здатна зрозуміти структуру потреб суспільства, володіє сміливістю вкладати з ризиком свої гроші з метою отримання особистої вигоди на підставі задоволення визначених потреб інших людей..

Суб'єктами підприємництва можуть бути як окремі приватні особи, так і об'єднання партнерів.

До важливих рис підприємництва слід віднести [12]:

- самостійність та незалежність господарюючих суб'єктів. Будь-який підприємець вільний в прийнятті рішення з любого питання, природно, в межах правових норм;

- економічну зацікавленість. Головна мета підприємництва – отримання максимального прибутку. Разом з тим, намагаючись досягти свої особисті цілі у вигляді отримання високого доходу, підприємець сприяє й досягненню суспільних інтересів;

- господарський ризик та відповідальність. За будь-яких перевірених розрахунків невизначеність, ризик залишаються;

- ініціативність, яка пов'язана з прийняттям нестандартних рішень щодо розв'язання проблем, які виникають постійно в підприємницькій діяльності. Ініціативність підприємців можна визначити не тільки як невід'ємну рису їх діяльності, але й як потребу;

- новаторство.

Підприємницьке середовище – це комплекс умов і сил зовнішнього порядку, які впливають на можливості та кінцеві результати діяльності суб'єктів ринкових відносин і дозволяють підприємцю досягати своїх цілей та реалізовувати свої функції [25].

Підприємницьке середовище в значній мірі визначає вибір напрямків і виду підприємництва, його масштаби і просторові межі, позиції на ринку суб'єктів ринкових відносин.

Рівень сприятливості середовища для розвитку підприємницької діяльності визначається [24]:

- наявністю у підприємства прав власності на засоби виробництва, результати його діяльності та дохід;

- наявністю певної сукупності прав і свобод у виборі виду господарської діяльності, плануванні джерел фінансування, доступі до ресурсів, організації та управлінні виробництвом, збутом продукції і т.п.

- рівнем розвитку ринково-конкурентного режиму господарювання;

- наявністю сприятливого психологічного клімату серед населення;
- надійністю правової захищеності підприємств;
- рівнем державної підтримки підприємницької діяльності тощо.

Підприємницький успіх в значній мірі визначається внутрішніми чинниками (умілим менеджментом і маркетингом, вдалою схемою організації збуту тощо). Чинники мікросередовища визначають відносини підприємства з постачальниками, посередниками, конкурентами, споживачами, фінансовими колами, органами засобів інформації, державними установами, які контролюють підприємницьку діяльність, службами митного контролю, суспільними організаціями.

Основними чинниками, які формують макросередовище підприємництва, є [26]:

- економічний стан в країні;
- політична ситуація в країні;
- розвиненість ринкової інфраструктури;
- державна підтримка підприємництва;
- правове забезпечення підприємництва.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» УМАНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Загальна характеристика досліджуваного підприємства

Для здійснення підприємницької діяльності, а також для провадження некомерційної господарської діяльності може бути створене підприємство, яке є юридичною особою.

Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами [12].

Підприємство діє на основі статуту, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків та може мати печатки. Підприємство може складатися з виробничих структурних підрозділів (виробництв, цехів, відділень, дільниць, бригад, бюро, лабораторій тощо), а також функціональних структурних підрозділів апарату управління (управлінь, відділів, бюро, служб тощо) [27].

У своїй підприємницькій діяльності приватне підприємство «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області використовує основних засоби, тому проаналізуємо забезпеченість та рівень ефективності їх використання.

Таблиця 2.1

Забезпеченість та рівень ефективності використання основних засобів

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022р. від 2018р.,(+,-)
Основні засоби, тис грн.	5 834,1	5 915,50	8 110,6	8 739,7	10041,6	4207,5
Вартість валової продукції в постійних цінах 2016 р., тис. грн.	19824,09	17805,06	19528,86	23943,92	24100,31	4276,22
в тому числі: продукція рослинництва	17841,68	16024,55	17575,97	21549,53	21690,28	3848,60
продукція тваринництва	1982,41	1780,51	1952,89	2394,39	2410,03	427,62
Загальна площа сільськогосподар- ських угідь, га	908	883	858	852	835	-73
Середньорічна чисельність працівників, осіб	27	27	26	25	25	-2
Капіталозабезпече- ність, тис грн	6,43	6,70	9,45	10,26	12,03	5,60
Капіталозброєність, тис грн	216,08	219,09	311,95	349,59	401,66	185,59
Капіталовіддача, тис грн	3,40	3,01	2,41	2,74	2,40	-1,00
Капіталомісткість, тис грн	0,29	0,33	0,42	0,37	0,42	0,12

Аналізуючи дані таблиці ми бачимо, що у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області вартість основних засобів за період 2018-2022 роки зросла з 5 834,1 тис грн до 10041,6 тис грн, тобто на 4207,5 тис грн; вартість валової продукції в постійних цінах 2016 року зросла з 19824,09 тис грн до 24100,31 тис грн, тобто на 4276,22 тис грн, в тому числі продукції рослинництва відбулося збільшення з 17841,68 тис грн до 21690,28 тис грн, тобто на 3848,60 тис грн, а продукції тваринництва – з 1982,41 тис грн до 2410,03 тис грн, тобто на 427,62 тис грн.

Загальна площа сільськогосподарських угідь у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018-2022 років зменшилась з 908 га до 835 га, тобто на 73 га; середньорічна чисельність працівників також зменшилася з 27 осіб до 25 осіб, тобто на 2 особи; капіталозабезпеченість зросла з 6,43 тис грн до 12,03 тис грн, тобто на 5,60 тис грн; капіталозброєність зросла з 216,08 тис грн до 401,66 тис грн, тобто на 185,59 тис грн; капіталомісткість зросла з 0,29 тис грн до 0,42 тис грн, тобто на 0,12 тис грн, при цьому капіталовіддача зменшилася з 3,40 тис грн до 2,40 тис грн, тобто на 1 тис грн.

Надалі у таблиці 2.2 проведемо аналіз даних ефективності використання трудових ресурсів у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області.

Таблиця 2.2

Ефективність використання трудових ресурсів у
приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б»

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022р. від 2018р.,(+,-)
Вартість валової продукції в постійних цінах 2016 р., тис. грн.	19824,09	17805,06	19528,86	23943,92	24100,31	4276,22
Середньооблікова чисельність працівників, всього, осіб	27	27	26	25	25	-2
Річна продуктивність праці, тис. грн	734,23	659,45	751,11	957,76	964,01	229,78

Аналізуючи дані цієї таблиці можна бачити, що у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району вартість валової продукції в постійних цінах 2016 року зросла з 19824,09 тис грн до 24100,31 тис грн, тобто на 4276,22 тис грн, річна продуктивність праці зросла з 734,23 тис грн до 964,01 тис грн, тобто на 229,78 тис грн.

Таблиця 2.3

Оцінка ефективності використання оборотного капіталу
у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б», тис грн

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022р. від 2018р.,(+,-)
Запаси	9639,4	9879,7	8 300,3	14 052,4	15140,7	5501,3
Оборотний капітал	11179,2	11997,3	10	16 580,0	18302,3	7123,1
Дебіторська заборгованість	186,3	127	122,1	34	784	597,7
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	15249,3	13 696,2	15 022,2	18 418,4	18538,7	3289,4
Поточні зобов'язання	934,6	1458,2	1 167,4	1 003,4	752,7	-181,9
Собівартість реалізованої продукції	12305,8	12387,3	12 606,8	10034,9	13114,2	808,4
Робочий капітал	10244,6	10539,1	9327,6	15576,6	17549,6	7305
Маневреність робочого капіталу	0,94	0,94	0,89	0,90	0,86	-0,08
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	1,36	1,14	1,43	1,11	1,01	-0,35
Час обороту оборотних коштів (дні)	267,58	319,72	255,00	328,57	360,35	92,77
Коефіцієнт оборотності запасів	1,28	1,25	1,52	0,71	0,87	-0,41
Час обороту запасів (дні)	282,00	287,12	237,02	504,13	415,63	133,63
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	120,74	87,40	121,05	237,35	45,33	-75,41
Час обороту дебіторської заборгованості (дні)	2,98	4,12	2,97	1,52	7,94	4,96

Провівши оцінку ефективності використання оборотного капіталу у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018 – 2022 роки ми бачимо, що відбулося зростання таких показників, як запаси – з 9639,4 тис грн до 15140,7 тис грн, тобто на 5501,3 тис грн; оборотний капітал – з 11179,2 тис грн до 18302,3 тис грн, тобто на 7123,1 тис грн; робочий капітал – з 10244,6 тис грн до 17549,6 тис грн, тобто на 7305 тис грн; дебіторська заборгованість – з 186,3 тис грн до 784 тис грн, тобто на 597,7 тис грн; чистий дохід (виручка) від реалізації продукції – з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 3289,4 тис грн; собівартість реалізованої продукції – з 12305,8 тис грн до 13114,2 тис грн, тобто на 808,4 тис грн; час обороту оборотних коштів – з 267,58 днів до 360,35 днів, тобто на 92,77 дні; час обороту запасів з 282 дня до 415,63 дня, тобто на 133,63 днів; час обороту дебіторської заборгованості – з 2,98 днів до 7,94 дні, тобто на 4,96 дня.

При цьому відбулося зменшення таких показників, як поточні зобов'язання – з 934,6 тис грн до 752,7 тис грн, тобто на 181,9 тис грн; маневреність робочого капіталу – з 0,94 тис грн до 0,86 тис грн, тобто на 0,08 тис грн; коефіцієнт оборотності обігових коштів – з 1,36 до 1,01, тобто на 0,35; коефіцієнт оборотності запасів – з 1,28 до 0,87, тобто на 0,41; коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості – з 120,74 до 45,33, тобто на 75,41.

2.2 Аналіз результатів підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б»

Для проведення аналізу результатів підприємницької діяльності приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» у період 2018-2022 років, зобразимо графічно динаміку чистого прибутку (рис. 2.1) та валового прибутку (рис. 2.2).

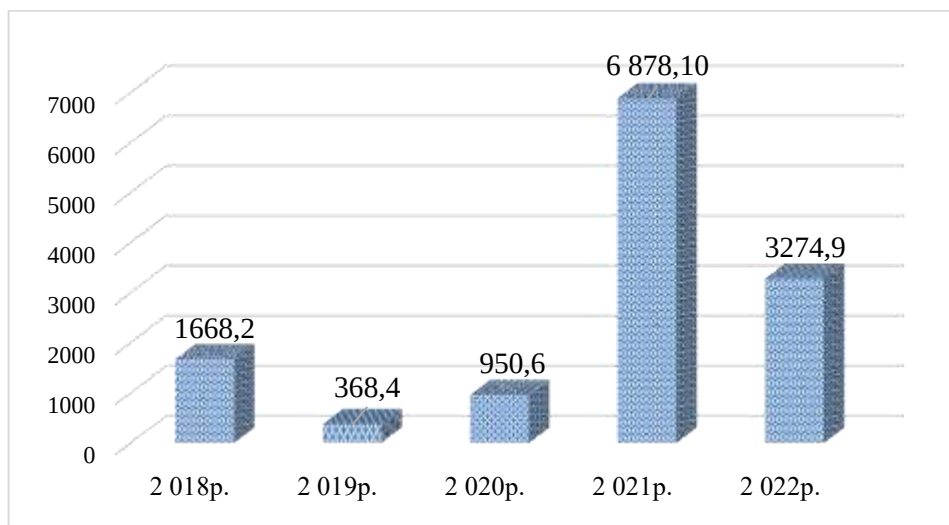

Рис. 2.1 Динаміка чистого прибутку приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 роки

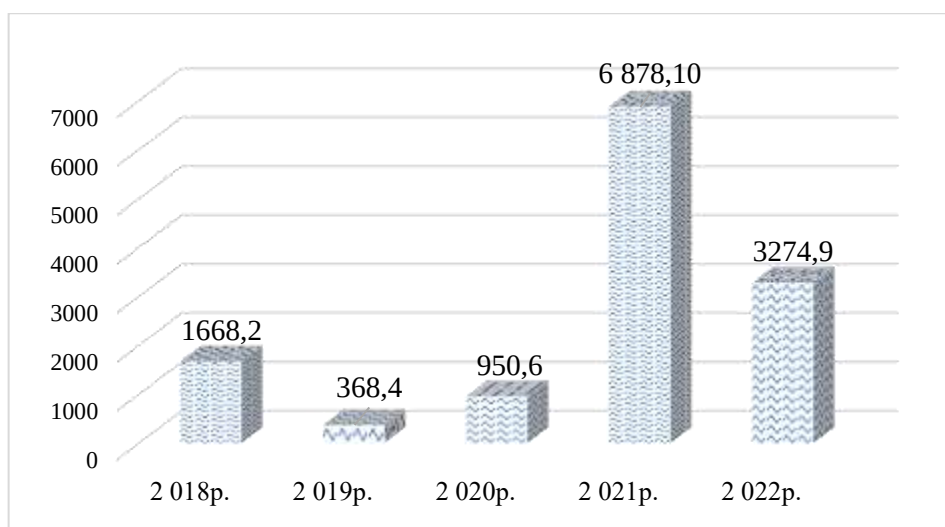

Рис. 2.2 Динаміка валового прибутку приватного підприємства «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 роки

Таблиця 2.4

Основні економічні показники підприємницької діяльності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б»

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022р. від 2018р.,(+,-)
Одержано валового прибутку на 100 га с.г. угідь, тис грн	1679,44	1551,10	1750,84	2161,78	2220,20	540,76
Одержано валового прибутку на 1 працівника, тис грн	564,79	507,27	577,78	736,74	741,55	176,76
Одержано валової продукції на 100 га с.г. угідь, тис грн.:	2183,27	2016,43	2276,09	2810,32	2886,26	702,99
Виробництво валової продукції на 1 працівника, тис грн	734,23	659,45	751,11	957,76	964,01	229,78
Одержано чистого прибутку на 100 га с.г. угідь, тис грн.:	183,72	41,72	110,79	807,29	392,20	208,48
Одержано чистого прибутку на 1 працівника, тис грн	61,79	13,64	36,56	275,12	131,00	69,21
Виробництво зернових на 100 га с.г. угідь, ц	1491,69	1489,01	1434,94	1139,99	1519,25	27,56
Рівень рентабельності підприємства, %	13,56	2,97	7,54	68,54	24,97	11,41 в.п.

Дослідивши основні економічні показники підприємницької діяльності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося збільшення таких показників як: валовий прибуток на 100 га с.г. угідь з 1679,44 тис грн до 2220,20 тис грн, тобто на 540,76 тис грн; одержано валового прибутку на 1 працівника – з 564,79 тис грн до 741,55 тис грн, тобто на 176,76 тис грн; одержано валової продукції на 100 га с.г. угідь - з 2183,27 тис грн до 2886,26 тис грн, тобто на 702,99 тис грн; виробництво валової продукції на 1 працівника – з 734,23 тис грн до 964,01 тис грн, тобто на 229,78 тис грн; одержано чистого прибутку на 100 га с.г. угідь - з 183,72 тис грн до 392,20 тис грн, тобто на 208,48 тис грн; одержано чистого прибутку на 1 працівника – з 61,79 тис грн до 131 тис грн, тобто на 69,21 тис грн; виробництво зернових на 100 га с.г. угідь – з 1491,69 ц до 1519,25 ц, тобто на 27,56 ц, рівень рентабельності підприємства – з 13,56% до 24,97%, тобто на 11,41 відсоткових пункти.

Отже, із проведеного дослідження ми бачимо, що у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 років всі основні економічні показники підприємницької діяльності зросли, що вказує на ефективну і прибуткову підприємницьку діяльність досліджуваного підприємства за аналізований період.

Таблиця 2.5

Динаміка фінансових показників діяльності у приватному підприємстві
«ОРІЄНТИР-АГРО-Б», тис грн

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022р. від 2018р.,(+,-)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	15249,3	13 696,2	15 022,2	18 418,4	18538,7	4842,4
Собівартість реалізованої продукції	12305,8	12387,3	12 606,8	10034,9	13114,2	808,4
Валовий прибуток	15249,3	13696,2	15	18	18538,7	3289,4
Фінансовий результат від звичайної діяльності	1668,2	368,4	950,6	6 878,1	3274,9	1606,7
Валюта балансу	17053,8	17945,8	18	25	28343,9	11290,1
Власний капітал	16119,2	16487,6	17	24	27591,2	11472,0
Необоротні активи	5874,6	5948,5	8 110,6	8 739,7	10041,6	4167,0
Оборотні активи	11179,2	11997,3	10	16	18302,3	7123,1

Провівши аналіз фінансових показників діяльності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося зростання таких показників, як: чистий дохід (виручка) від реалізації продукції з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 4842,4 тис грн; собівартість реалізованої продукції - з 12305,8 тис грн до 13114,2 тис грн, тобто на 808,4 тис грн; валовий прибуток - з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 3289,4 тис грн; фінансовий результат від звичайної діяльності - з 1668,2 тис грн до 3274,9 тис грн, тобто на 1606,7 тис грн; валюта балансу - з 17053,8 тис грн до 28343,9 тис грн, тобто на 11290,1 тис

грн; власний капітал – з 16119,2 тис грн до 27591,2 тис грн, тобто на 11472 тис грн; необоротні активи – з 5874,6 тис грн до 10041,6 тис грн, тобто на 4167 тис грн; оборотні активи – з 11179,2 тис грн до 18302,3 тис грн, тобто на 7123,1 тис грн.

Таблиця 2.6

Основні показники аналізу фінансового стану у приватному підприємстві
«ОРІЄНТИР-АГРО-Б», тис грн

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022р. від 2018р., (+,-)
1	2	3	4	5	6	7
Валюта балансу	17053,8	17945,8	18 605,6	25 319,7	28343,9	11290,1
Первісна вартість ОЗ	7 682,3	8 154,7	10 758,5	11 870,8	13636,5	5954,2
Залишкова вартість ОЗ	5 834,1	5 915,5	8 110,6	8 739,7	10041,6	4207,5
Знос ОЗ	1 848,2	2 239,2	2 647,9	3 131,1	3594,9	1746,7
Власний капітал	16119,2	16487,6	17 438,2	24 316,3	27591,2	11472
Оборотні кошти	11179,2	11997,3	10 495,0	16 580,0	18302,3	7123,1
Необоротні кошти	5874,6	5948,5	8 110,6	8 739,7	10041,6	4167,0
Фінансовий результат від операційної діяльності	1668,2	368,4	950,6	6 878,10	3274,9	1606,7
Поточні зобов'язання	934,6	1458,2	1 167,4	1 003,4	752,7	-181,9
Виручка від реалізації	15249,3	13 696,2	15 022,2	18 418,4	18538,7	3289,4
Чистий прибуток	1668,2	368,4	950,6	6 878,10	3274,9	1606,7
Середньорічна вартість власного капіталу	14231,2	16303,4	16962,9	20877,25	25953,8	11722,6
Дебіторська заборгованість	186,3	127	122,1	34	784	597,7
Середньорічна вартість основних засобів	4128,1	5874,8	7 013,10	8 425,20	9390,7	5262,6
Середньорічна дебіторська заборгованість	126,3	156,7	124,1	77,6	409,0	282,7

1	2	3	4	5	6	7
Собівартість реалізованої продукції	12305,8	12387,3	12 606,8	10034,9	13114,2	808,4
Грошові кошти	290,5	224,4	149,8	428,8	139,4	-151,1
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	15249,3	13 696,2	15 022,2	18 418,4	18538,7	3289,4

Провівши фінансових показників діяльності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося зростання таких показників, як валюта балансу - з 17053,8 тис грн до 28343,9 тис грн, тобто на 11290,1 тис грн; первісна вартість основних засобів - з 7 682,3 тис грн до 13636,5 тис грн, тобто на 5954,2 тис грн; залишкова вартість основних засобів - з 5 834,1 тис грн до 10041,6 тис грн, тобто на 4207,5 тис грн; знос основних засобів - з 1 848,2 тис грн до 3594,9 тис грн, тобто на 1746,7 тис грн; власний капітал - з 16119,2 тис грн до 27591,2 тис грн, тобто на 11472 тис грн; оборотні кошти - з 11179,2 тис грн до 18302,3 тис грн, тобто на 7123,1 тис грн; необоротні кошти - з 5874,6 тис грн до 10041,6 тис грн, тобто на 4167 тис грн; фінансовий результат від операційної діяльності - з 1668,2 тис грн до 3274,9 тис грн, тобто на 1606,7 тис грн; виручка від реалізації - з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 3289,4 тис грн; чистий прибуток - з 1668,2 тис грн до 3274,9 тис грн, тобто на 1606,7 тис грн; середньорічна вартість власного капіталу - з 14231,2 тис грн до 25953,8 тис грн, тобто на 11722,6 тис грн; дебіторська заборгованість - з 186,3 тис грн до 784 тис грн, тобто на 597,7 тис грн; середньорічна вартість основних засобів - з 4128,1 тис грн до 9390,7 тис грн, тобто на 5262,6 тис грн; середньорічна дебіторська заборгованість - з 126,3 тис грн до 409 тис грн, тобто на 282,7 тис грн; собівартість реалізованої продукції - з 12305,8 тис грн до 13114,2 тис грн, тобто на 808,4 тис грн; чистий дохід від продукції - з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 3289,4 тис грн.

При цьому у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 років зменшились такі показники як: поточні зобов'язання - з 934,6

тис грн до 752,7 тис грн, тобто на 181,9 тис грн; грошові кошти - з 290,5 тис грн до 139,4 тис грн, тобто на 151,1 тис грн.

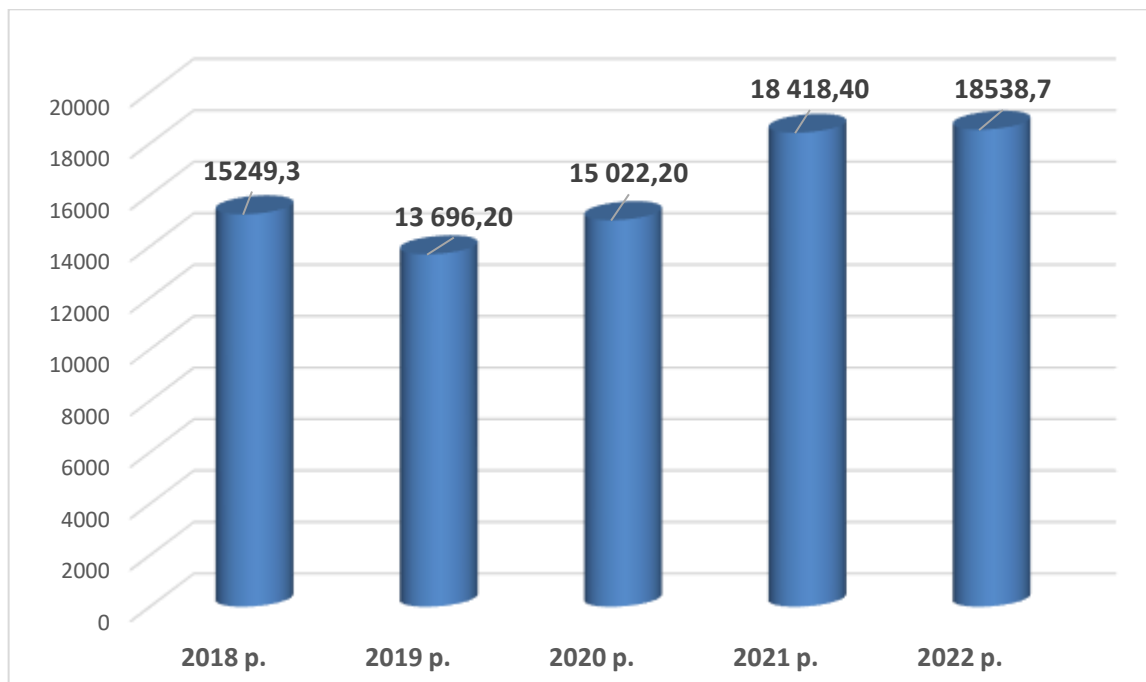

Рис. 2.3 Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б», тис грн

Аналізуючи чистий дохід (виручка) від реалізації продукції у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б», ми бачимо, що протягом аналізованого періоду у 2019 році спостерігалось зниження суми чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, що можна пояснити тим, що у нашому досліджуваному підприємстві у 2019 році значну кількість продукції залишило на реалізацію у наступному 2020 році. Вже починаючи з 2020 року відбулося зростання суми чистого доходу (виручки) від реалізації продукції. І вже у 2022 році сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції була найбільша за весь період аналізований і становила 18538,7 тис грн.

Таблиця 2.7

Оцінка показників ліквідності та платоспроможності
у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б»

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022р. від 2018р.,(+,-)
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	16118,67	16487,10	17437,43	24315,77	27590,65	11471,98
Коефіцієнт покриття	11,96	8,23	8,99	16,52	24,32	12,35
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,31	0,15	0,13	0,43	0,19	-0,13
Чистий оборотний капітал, тис грн	10244,6	10539,1	9327,6	15576,6	17549,6	7305,00
Частка оборотних коштів у активах	0,66	0,67	0,56	0,65	0,65	-0,01

Провівши оцінку показників ліквідності та платоспроможності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося збільшення таких показників як: коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами з 16118,67 до 27590,65 тобто на 11471,98; коефіцієнт покриття – з 11,96 до 24,32, тобто на 12,35; чистий оборотний капітал – з 10244,6 тис грн до 17549,6 тис грн, тобто на 7305 тис грн.

При цьому у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 років зменшилися такі показники як коефіцієнт абсолютної ліквідності – з 0,31 до 0,19, тобто на 0,13; частка оборотних коштів у активах – з 0,66 до 0,65, тобто на 0,01.

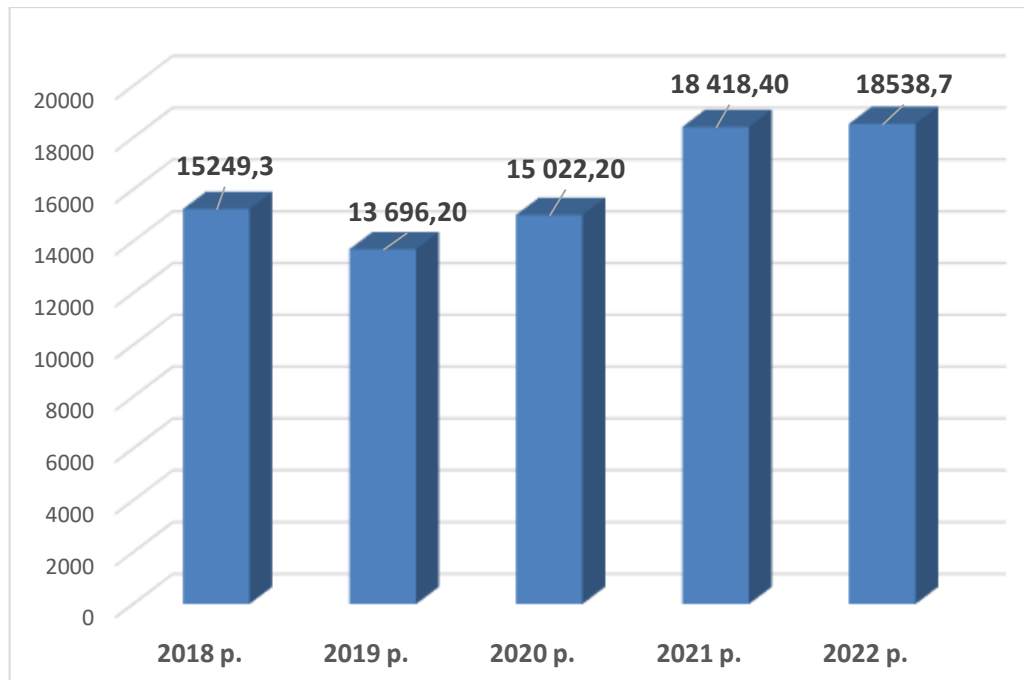

Рис. 2.4 Динаміка чистого оборотного капіталу у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б», тис грн

Аналізуючи динаміку чистого оборотного капіталу у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б», ми бачимо, що протягом аналізованого періоду наше підприємство поступово збільшувало його суму, лише у 2020 році було невеличке зменшення, але вже у 2021 році сума чистого оборотного капіталу зросла до 15 576,6 тис грн і у 2022 році вона вже становила 17 549,6 тис грн.

Проаналізуємо динаміку показників фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 років за допомогою даних в наступній таблиці.

Таблиця 2.8

Динаміка показників фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності
у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б»

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022р. від 2018р.,(+,-)
1	2	3	4	5	6	7
ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ						
Коефіцієнт платоспроможності	0,95	0,92	0,94	0,96	0,97	0,02
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами	0,92	0,88	0,89	0,94	0,96	0,04
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,64	0,64	0,53	0,64	0,64	0,00
ОЦІНКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ						
Рентабельність активів, %	9,78	2,05	5,11	27,17	11,55	1,77 в.п.
Рентабельність власного капіталу, %	10,35	2,23	5,45	28,29	11,87	1,52 в.п.
Рентабельність діяльності, %	10,94	2,69	6,33	37,34	17,67	6,73 в.п.
Рентабельність продукції, %	13,56	2,97	7,54	68,54	24,97	11,41 в.п.

ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ						
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності активів	0,89	0,76	0,81	0,73	0,65	-0,24
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	120,74	87,40	121,05	237,35	45,33	-75,41
Коефіцієнт оборотності основних засобів (капіталовіддача)	1,88	1,40	1,65	1,65	1,27	-0,61
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,95	0,83	0,86	0,76	0,67	-0,28

Провівши оцінку показників фінансової стійкості у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося зростання таких показників як: коефіцієнт платоспроможності з 0,95 до 0,97, тобто на 0,02; коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами з 0,92 до 0,96, тобто на 0,04, а коефіцієнт маневреності власного капіталу – не змінився і становить 0,64.

Провівши оцінку показників рентабельності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося зростання таких показників, як рентабельність активів з 9,78% до 11,55%, тобто на 1,77 відсоткових пункти; рентабельність власного капіталу – з 10,35% до 11,87%, тобто на 1,52 відсоткових пункти; рентабельність діяльності – з 10,94% до 17,67%, тобто на 6,73 відсоткових пункти; рентабельність продукції – з 13,56% до 24,97%, тобто на 11,41 відсоткових пункти.

Провівши оцінку показників ділової активності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося зменшення таких показників, як коефіцієнт оборотності активів з 0,89 до 0,65, тобто на 0,24; коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості – з 120,74 до 45,33, тобто на 75,41; коефіцієнт оборотності основних засобів (капіталовіддача) – з 1,88 до 1,27, тобто на 0,61; коефіцієнт оборотності власного капіталу – з 0,95 до 0,67, тобто на 0,28.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Українська економічна система переживає зміни так само, як і політична. Переорієнтування на ринки Європейського Союзу, яке почалося у 2014 році, ще не закінчилося повністю, як приватне підприємництво спіткав ще один виклик – пандемія коронавірусної хвороби. За таких умов дедалі запитуваними стали механізми державної підтримки бізнесу та наявні в Україні програми підтримки та розвитку. Їхнє застосування призвело до виявлення ряду проблем, що потребують аналізу і форм покращення. Аналіз наявних програм державної підтримки бізнесу та моделей покращення таких програм надає змогу в подальшому робити економічну систему сильніше, а моделі економічної підтримки держави – ефективніше [22].

Військові дії на території нашої держави негативно впливають на функціонування та розвиток усіх суб'єктів бізнесу і завдають нищівних руйнувань економіці. В той же час робота українського бізнесу під час війни є особливо важливим джерелом наповнення держбюджету та створення робочих місць. Тому для України наразі особливо актуальними є розробка та реалізація обґрунтованої та ефективної державної політики підтримки розвитку бізнесу з метою створення сприятливих умов для його організації та ведення.

Пріоритетність державного регулювання та підтримки підприємництва в умовах війни зумовлює необхідність переходу від прямого адміністративного сприяння до формування сприятливого економічного і соціального середовища щодо удосконалення механізмів та інструментів стимулювання розвитку суб'єктів бізнесу. Під державною підтримкою необхідно розуміти державне регулювання підприємницької діяльності, яке передбачає, перш за все, свідоме формування державними структурами відповідних прямих та опосередкованих інструментів підтримки бізнесу, зокрема, створення стимулів, використання матеріальних, фінансових та інших ресурсів, що залучаються для його суб'єктів [32].

Зі становленням ринково орієнтованої системи економіки та розвитком досконалих конкурентних відносин між суб'єктами господарювання в Україні необхідним є впровадження одночасно керівного і керованого організаційно-економічного механізму, який був би здатним забезпечити стабільне, а головне - ефективне та високоприбуткове функціонування найважливіших структурних одиниць будь-якої економіки – сільськогосподарських підприємств та здійснити інтенсивну мобілізацію відтворювальних процесів як на локальному, так і на глобальному рівнях [35].

Саме з цих причин важливим завданням має стати пошук дійових напрямків підвищення ефективності функціонування підприємств. Першочерговим кроком до розв'язання цього завдання є визначення чіткої класифікації. Всі чинники, що впливають на підвищення ефективності функціонування підприємств, можна звести до трьох напрямків:

1) управління витратами і ресурсами (проведення заходів щодо підвищення поточної виробничої діяльності підприємства: економія витрат живої праці, зменшення енергоємності, фондомісткості, матеріаломісткості тощо);

2) розвиток і вдосконалення виробництва та іншої діяльності (прискорене впровадження результатів НТП в практичну діяльність підприємства, удосконалення організаційної та виробничої систем управління, форм і методів організації діяльності, підвищення якості та конкурентоспроможності виробленої продукції, забезпечення всіх видів діяльності вимогам сучасності);

3) удосконалення системи управління підприємством та всіма видами його діяльності (визначення місця реалізації в системі управління діяльністю).

Слід розглядати внутрішні (фактори, якими можливо керувати на рівні підприємства) та зовнішні фактори (управління якими майже неможливо, оскільки вони потребують суттєвих структурних змін, розгалуження інфраструктури підприємства, залучення інституціональних механізмів для забезпечення належних передумов функціонування підприємства,

удосконалення та розробка дієвих державних економічних та соціальних програм розвитку суспільства) [56].

Ефективність діяльності підприємств оцінюється за допомогою визначення ефективності використання ресурсного потенціалу: земельних, трудових ресурсів, матеріально-технічної бази, особливо в частині основних виробничих засобів, і визначається через мінімізацію витрат ресурсного потенціалу на виробництво одиниці якісної продукції. Ці показники головним чином викликані специфікою процесу виробництва, технікою, технологіями, організацією виробництва та праці, співвідношенням екстенсивних та інтенсивних факторів розвитку виробництва.

Проведений аналіз функціонування підприємств дозволив сформулювати перелік чинників, які безпосередньо здійснюють вплив на ефективність та результативність їх діяльності, і дозволив згрупувати їх в наступні:

- ✓ економічні (визначають стан розвитку фінансово-кредитної системи, рівень відсоткових ставок, рівень податкового навантаження, інвестиційний клімат, рівень конкуренції). Дані чинники здійснюють вплив на підприємства в короткостроковому періоді, вони є найсуттєвішими для підвищення ефективності і результативності поточної діяльності підприємства;
- ✓ технологічні (визначають рівень розвитку технологій, стан виробничої бази, стан інноваційного розвитку підприємства). Здійснюють вплив на підприємства в довгостроковій перспективі, вони є внутрішніми, їх використання залежить виключно від управлінських рішень;
- ✓ організаційні (визначають рівень розвитку інфраструктури, співпрацю з науково-дослідними установами, залучення нових управлінських технологій, співпрацю підприємств з органами місцевої влади);
- ✓ соціальні (визначають розвиток соціальної інфраструктури, рівень освіти, кваліфікацію та стан здоров'я кадрів, умови праці, рівень купівельної спроможності населення). Ці чинники впливають на

соціальну атмосферу в суспільстві, впевненість у майбутньому, що в свою чергу впливає на продуктивність праці;

- ✓ політичні (визначають політичні рішення держави, щодо входження до різних економічних союзів, митних просторів, чи введення мит, квот і ліцензій на експорт-імпорт певної продукції). Здійснюють макроекономічний вплив, суттєво впливають на існування підприємств в цілому;
- ✓ природно-екологічні.

Також, для підприємства дуже важливим є проведення аналізу показників прибутку, який відображає ефективність діяльності підприємства за окремий період.

Головною метою будь-якої підприємницької діяльності є досягнення економічного ефекту у вигляді прибутку. На сьогоднішній день в Україні за умов реформування економіки спостерігається тенденція до значного зниження рівня рентабельності виробництва, що означає збитковість багатьох підприємств. Спираючись на дані фактори управління підприємством вимагає вдосконалення методів оцінки і прогнозування власного прибутку. За більшої уваги до цієї економічної категорії, підприємство здатне до ефективнішого функціонування [43].

Планування прибутку визначає процес розробки системи заходів щодо забезпечення його формування в необхідному обсязі й ефективне використання відповідно до завдань розвитку підприємства в майбутньому періоді. Важлива роль у ефективній діяльності підприємств відводиться аналізу собівартості продукції. Собівартість продукції, а саме її зниження, є основним чинником розвитку економіки підприємства. Слід також зазначити, що вдосконалення системи управління витратами спрямоване на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження та зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств.

Отже, можна запропонувати такі заходи для підвищення ефективності діяльності підприємства:

1. удосконалення методів планування та контролю;
2. підвищення ступеня використання наявної техніки та обладнання, запровадження нового покращеного обладнання;
3. удосконалення системи управління на підприємстві;
4. прискорене запровадження результатів НТП та організаційного прогресу в практичну діяльність підприємства;
5. удосконалення організаційної та виробничої систем управління, форм і методів організації діяльності підприємства, її планування та мотивації;
6. підвищення якості та конкурентоспроможності виробленої продукції;
7. удосконалення та постійне коригування всіх видів діяльності для забезпечення їх вимогам сучасності та інші.

Кабінет Міністрів України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері розвитку підприємництва, розроблення та виконання загальнодержавних програм розвитку малого і середнього підприємництва з урахуванням загальнодержавних пріоритетів, здійснює заходи щодо розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, спрямовує, координує та контролює діяльність органів виконавчої влади, які забезпечують надання державної підтримки [32].

Метою державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є:

- 1) створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва;
- 2) забезпечення розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва з метою формування конкурентного середовища та підвищення рівня їх конкурентоспроможності;
- 3) стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів малого і середнього підприємництва;

4) сприяння провадженню суб'єктами малого і середнього підприємництва діяльності щодо просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки;

5) забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян.

Принципами державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є:

1) ефективність підтримки малого і середнього підприємництва;

2) доступність отримання державної підтримки суб'єктами малого і середнього підприємництва;

3) забезпечення участі представників суб'єктів малого і середнього підприємництва, громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва, у формуванні та реалізації державної політики в зазначеній сфері;

4) створення рівних можливостей для доступу суб'єктів малого і середнього підприємництва, що відповідають вимогам, передбаченим загальнодержавними, регіональними та місцевими програмами розвитку малого і середнього підприємництва, до участі у виконанні таких програм та для отримання державної підтримки;

5) ефективність використання бюджетних коштів, передбачених для виконання зазначених програм;

6) відкритість і прозорість проведення процедур надання державної підтримки;

7) доступність об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва для всіх суб'єктів малого і середнього підприємництва.

Основними напрямками державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є [41]:

1) удосконалення та спрощення порядку ведення обліку в цілях оподаткування;

2) запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва, що відповідають критеріям, встановленим у податковому законодавстві;

3) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення постачання продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб;

4) забезпечення фінансової державної підтримки малих і середніх підприємств шляхом запровадження державних програм кредитування, надання гарантій для отримання кредитів, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами тощо;

5) сприяння розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва;

6) гарантування прав суб'єктів малого і середнього підприємництва під час здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;

7) сприяння спрощенню дозвільних процедур та процедур здійснення державного нагляду (контролю), отримання документів дозвільного характеру для суб'єктів малого і середнього підприємництва та скороченню строку проведення таких процедур;

8) організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого і середнього підприємництва;

9) впровадження механізмів сприяння та стимулювання до використання у виробництві суб'єктами малого і середнього підприємництва новітніх технологій, а також технологій, які забезпечують підвищення якості товарів (робіт, послуг).

Підприємництво (підприємницька діяльність) - це основний вид самостійної господарської діяльності, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, яких називають підприємцями, від свого імені і на свій

ризик на постійній основі. Ця діяльність направлена на досягнення наміченого результату (одержання прибутку або підприємницького доходу) шляхом найкращого використання капіталу і ресурсів економічно відокремленими суб'єктами ринкового господарства. Вони несуть повну матеріальну відповідальність за результати своєї діяльності і підпорядковуються правовим нормам (законодавству) країни [43].

Основними складовими цього поняття є:

1. Підприємництво як. особливий вид діяльності вимагає від суб'єктів цієї діяльності певного способу мислення, особливого стилю і типу господарської поведінки.

2. Підприємництво як самостійна діяльність передбачає свобод і самостійність суб'єктів цієї діяльності в різних напрямках.

3. Підприємництво як господарська діяльність передбачає організацію і управління господарським процесом незалежно від виду і сфери діяльності фірми або індивідуального підприємництва.

4. Підприємницька діяльність здійснюється фізичними та юридичними особами. Фізичні особи - це індивідуальні підприємці, правове становище яких регулюється відповідними законами. Юридична особа - це носій матеріальних прав і обов'язків. Підприємницька діяльність, яка здійснюється фізичними особами, відноситься до індивідуальної (приватної) підприємницької діяльності. Підприємницька діяльність, яка здійснюється юридичними особами, відноситься до колективного підприємства.

Підприємець здійснює господарську діяльність від свого імені і на свій ризик. Підприємець - це особа, яка вкладає власні засоби в організацію справи і приймає на себе особистий ризик, пов'язаний з його результатами, а також всю повноту відповідальності за кінцеві результати діяльності як індивідуальної, так і колективної. Підприємницька діяльність здійснюється на постійній основі, а не на основі одноразових угод.

Підприємницька діяльність направлена на:

- досягнення комерційного успіху, одержання прибутку, або підприємницького доходу;

- найкраще використання капіталу: власності, іншого майна, фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів.

Особи, які займаються підприємницькою діяльністю, є підприємцями.

Розрізняють виробниче, комерційно-збутове та фінансово-кредитне підприємництво. В Україні, в залежності від форм власності, розрізняють державне, колективне і власне підприємство.

Державне підприємство - це діяльність державних підприємств, які випускають товари і надають послуги, що необхідні для розвитку національної економіки України. Воно здійснюється не тільки на комерційній основі, але й відіграє ведучу роль в економіці у зв'язку з перевагою державної власності і недостатнім розвитком ринкових відносин [29].

Економічні умови – це, в першу чергу, пропозиція товарів та попит на них; види товарів, які можуть придбати покупці; обсяги грошових коштів, які вони можуть витратити на ці покупки; надлишок або нестача робочих місць, робочої сили, що впливає на рівень заробітної плати працівників, тобто на їх можливість придбання товарів.

Створення економічних умов для розвитку підприємництва в Україні вимагає реалізації комплексу заходів, які пов'язані з:

- роздержавленням економіки і приватизацією державної і комунальної (муніципальної) власності;
- реформою фінансової, кредитно-грошової системи і системи ціноутворення;
- демонополізацією економіки;
- створенням ефективної системи соціального захисту населення.

Соціальні умови – це намагання покупців купувати товари, що відповідають певним смакам та моді.

Правові умови:

- наявність законів, що регулюють підприємницьку діяльність, створюють найбільш сприятливі умови для розвитку підприємництва;
- спрощена та швидка процедура відкриття та реєстрації підприємств;
- захист підприємця від державного бюрократизму;
- удосконалення податкового законодавства в напрямку мотивації виробничої підприємницької діяльності, розвитку спільної діяльності підприємців України з іноземними державами;
- створення регіональних центрів підтримки малого підприємництва, удосконалення методів обліку та форм статистичної звітності.

Правовий статус підприємця передбачає не тільки широкі права, але й відповідальність у різних сферах господарської діяльності. Цю відповідальність можна поділити на 4 групи:

- 1) відповідальність перед органами державного управління;
- 2) відповідальність перед партнерами по господарським договорам;
- 3) відповідальність за порушення трудових прав працівників;
- 4) відповідальність перед власниками майна підприємства.

Відповідальність перед органами державного управління включають також обов'язки, що пов'язані з внутрішньогосподарською діяльністю (для державних підприємств).

Обов'язки підприємців перед органами державного управління передбачає:

- виконання необхідних умов при створенні підприємства;
- недопущення монопольного положення окремих підприємств та недобросовісної конкуренції їх на товарних ринках;
- дотримання вимог екологічної безпеки;
- недопущення порушень декларації щодо доходів та сплати податків у порядку та розмірах, що передбачені законодавством України;
- дотримання вимог стандартизації та сертифікації продукції, робіт та послуг, а також у сфері ціноутворення.

Порушення цих обов'язків породжує відповідальність підприємців, яка міститься у появленні для них несприятливих майнових наслідків.

Відповідальність перед партнерами по господарським договорам є методом економічного регулювання господарських відносин. Основні норми з цього питання містяться у Цивільному кодексі України.

Відповідальність підприємців за порушення трудових прав працівників. Основна форма відповідальності за порушення умов трудового договору – відповідальність винних посадових осіб. Вони несуть дисциплінарну, адміністративну, матеріальну, кримінальну відповідальність у порядку, що встановлюється законодавством.

ВИСНОВКИ

Досвід і сучасні тенденції розвитку економіки у світі та в Україні доводять, що без ініціативних, ділових людей, без розвитку різних форм підприємницької діяльності прогрес неможливий.

Високий рівень підприємницької активності призводить не лише до зростання валового внутрішнього продукту (ВВП), створення робочих місць, збільшення рівня податкових відрахувань, підвищення рівня життя мешканців країни. Він також породжує соціальні та ментальні зміни, формує середній клас, дозволяє людині відчувати себе господарем своєї долі, перестати бути залежним від влади чи роботодавця.

Підприємництво – це господарська діяльність з метою досягнення економічних і соціальних результатів та отримання прибутку.

Отже, бажання отримати прибуток – основна рушійна сила виробництва в системі вільного підприємництва. Підприємництво здійснюється на постійній основі (систематична діяльність), а не на основі разових угод. Крім цього, важливими рисами підприємництва є діяльність «своїм коштом» (на основі приватної власності), з власної ініціативи, на власний ризик. Підприємництво є складовою бізнесу як особлива, інноваційна його форма.

У приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області вартість основних засобів за період 2018-2022 роки зросла з 5 834,1 тис грн до 10041,6 тис грн, тобто на 4207,5 тис грн; вартість валової продукції в постійних цінах 2016 року зросла з 19824,09 тис грн до 24100,31 тис грн, тобто на 4276,22 тис грн, в тому числі продукції рослинництва відбулося збільшення з 17841,68 тис грн до 21690,28 тис грн, тобто на 3848,60 тис грн, а продукції тваринництва – з 1982,41 тис грн до 2410,03 тис грн, тобто на 427,62 тис грн.

Загальна площа сільськогосподарських угідь у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018-2022 років зменшилась з 908 га до 835 га, тобто на 73 га; середньорічна

чисельність працівників також зменшилася з 27 осіб до 25 осіб, тобто на 2 особи; капіталозабезпеченість зросла з 6,43 тис грн до 12,03 тис грн, тобто на 5,60 тис грн; капіталозброєність зросла з 216,08 тис грн до 401,66 тис грн, тобто на 185,59 тис грн; капіталомісткість зросла з 0,29 тис грн до 0,42 тис грн, тобто на 0,12 тис грн, при цьому капіталовіддача зменшилася з 3,40 тис грн до 2,40 тис грн, тобто на 1 тис грн.

Вартість валової продукції в постійних цінах 2016 року зросла з 19824,09 тис грн до 24100,31 тис грн, тобто на 4276,22 тис грн, річна продуктивність праці зросла з 734,23 тис грн до 964,01 тис грн, тобто на 229,78 тис грн.

Дослідивши основні економічні показники підприємницької діяльності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося збільшення таких показників як: валовий прибуток на 100 га с.г. угідь з 1679,44 тис грн до 2220,20 тис грн, тобто на 540,76 тис грн; одержано валового прибутку на 1 працівника – з 564,79 тис грн до 741,55 тис грн, тобто на 176,76 тис грн; одержано валової продукції на 100 га с.г. угідь - з 2183,27 тис грн до 2886,26 тис грн, тобто на 702,99 тис грн; виробництво валової продукції на 1 працівника – з 734,23 тис грн до 964,01 тис грн, тобто на 229,78 тис грн; одержано чистого прибутку на 100 га с.г. угідь - з 183,72 тис грн до 392,20 тис грн, тобто на 208,48 тис грн; одержано чистого прибутку на 1 працівника – з 61,79 тис грн до 131 тис грн, тобто на 69,21 тис грн; виробництво зернових на 100 га с.г. угідь – з 1491,69 ц до 1519,25 ц, тобто на 27,56 ц, рівень рентабельності підприємства – з 13,56% до 24,97%, тобто на 11,41 відсоткових пункти.

Отже, із проведеного дослідження ми бачимо, що у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» за період 2018 – 2022 років всі основні економічні показники підприємницької діяльності зросли, що вказує на ефективну і прибуткову підприємницьку діяльність досліджуваного підприємства за аналізований період.

Провівши аналіз фінансових показників діяльності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за

період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося зростання таких показників, як: чистий дохід (виручка) від реалізації продукції з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 4842,4 тис грн; собівартість реалізованої продукції - з 12305,8 тис грн до 13114,2 тис грн, тобто на 808,4 тис грн; валовий прибуток - з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 3289,4 тис грн; фінансовий результат від звичайної діяльності - з 1668,2 тис грн до 3274,9 тис грн, тобто на 1606,7 тис грн; валюта балансу - з 17053,8 тис грн до 28343,9 тис грн, тобто на 11290,1 тис грн; власний капітал – з 16119,2 тис грн до 27591,2 тис грн, тобто на 11472 тис грн; необоротні активи – з 5874,6 тис грн до 10041,6 тис грн, тобто на 4167 тис грн; оборотні активи – з 11179,2 тис грн до 18302,3 тис грн, тобто на 7123,1 тис грн.

Провівши фінансових показників діяльності у приватному підприємстві «ОРІЄНТИР-АГРО-Б» Уманського району Черкаської області за період 2018 – 2022 років ми бачимо, що відбулося зростання таких показників, як валюта балансу - з 17053,8 тис грн до 28343,9 тис грн, тобто на 11290,1 тис грн; первісна вартість основних засобів - з 7 682,3 тис грн до 13636,5 тис грн, тобто на 5954,2 тис грн; залишкова вартість основних засобів - з 5 834,1 тис грн до 10041,6 тис грн, тобто на 4207,5 тис грн; знос основних засобів - з 1 848,2 тис грн до 3594,9 тис грн, тобто на 1746,7 тис грн; власний капітал - з 16119,2 тис грн до 27591,2 тис грн, тобто на 11472 тис грн; оборотні кошти - з 11179,2 тис грн до 18302,3 тис грн, тобто на 7123,1 тис грн; необоротні кошти - з 5874,6 тис грн до 10041,6 тис грн, тобто на 4167 тис грн; фінансовий результат від операційної діяльності - з 1668,2 тис грн до 3274,9 тис грн, тобто на 1606,7 тис грн; виручка від реалізації - з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 3289,4 тис грн; чистий прибуток - з 1668,2 тис грн до 3274,9 тис грн, тобто на 1606,7 тис грн; середньорічна вартість власного капіталу - з 14231,2 тис грн до 25953,8 тис грн, тобто на 11722,6 тис грн; дебіторська заборгованість - з 186,3 тис грн до 784 тис грн, тобто на 597,7 тис грн; середньорічна вартість основних засобів - з 4128,1 тис грн до 9390,7 тис грн, тобто на 5262,6 тис грн; середньорічна дебіторська заборгованість - з 126,3 тис грн до 409 тис грн, тобто

на 282,7 тис грн; собівартість реалізованої продукції - з 12305,8 тис грн до 13114,2 тис грн, тобто на 808,4 тис грн; чистий дохід від продукції - з 15249,3 тис грн до 18538,7 тис грн, тобто на 3289,4 тис грн.

Отже, можна виділити такі заходи підвищення ефективності діяльності підприємства:

1. удосконалення методів планування та контролю;
2. підвищення ступеня використання наявної техніки та обладнання, запровадження нового покращеного обладнання;
3. удосконалення системи управління на підприємстві;
4. прискорене запровадження результатів НТП та організаційного прогресу в практичну діяльність підприємства;
5. удосконалення організаційної та виробничої систем управління, форм і методів організації діяльності підприємства, її планування та мотивації;
6. підвищення якості та конкурентоспроможності виробленої продукції;
7. удосконалення та постійне коригування всіх видів діяльності для забезпечення їх вимогам сучасності та інші.

Кабінет Міністрів України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері розвитку підприємництва, розроблення та виконання загальнодержавних програм розвитку малого і середнього підприємництва з урахуванням загальнодержавних пріоритетів, здійснює заходи щодо розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, спрямовує, координує та контролює діяльність органів виконавчої влади, які забезпечують надання державної підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
2. Господарський кодекс України; Господарський процесуальний кодекс України: офіційне видання станом на 01.07.2007 р. - К.: Ін Юре, 2007. - 320 с.
3. Про власність: Закон України від 7 лютого 1991 року (втратив чинність) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
4. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» щодо проведення електронної реєстрації: Закон України від 19 жовтня 2010 року (набрання чинності 13 серпня 2011 року) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
5. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» щодо спрощення механізму державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання: Закон України від 1 липня 2010 року (набрання чинності 03 березня 2011 року) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
6. Про внесення змін до законодавчих актів України щодо подальшого вдосконалення порядку ліцензування господарської діяльності: Закон України від 25 червня 2009 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
7. Про державну підтримку малого підприємництва: Закон України від 19 жовтня 2000 року (втратив чинність) [Електронний ресурс] / Офіційний вебсайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.

8. Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
9. Про засади державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності: Закон України від 11 вересня 2003 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
10. Про підприємництво : Закон України від 1 березня 1991 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/T069800?an=1>
11. Про патентування деяких видів підприємницької діяльності: Закон України від 23 березня 1996 року (чинний) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
12. Ареф'єва О.В., ~~Городинська~~ Д.М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення [Текст] // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №8 (86.) – С. 83–90.
13. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа: підручник. - К.: Знання, 2011. - 351 с.
14. Білик М.Д., Білик Т.О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: монографія. - К.: КНУТД, 2012. - 280 с.
15. Близнюк Т.П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства: [монографія]. – Х.: ФОРМ-Александрова К.М., 2008. – 352 с.
16. ~~Бойчук~~ І. М. Економіка підприємства: підручник / К.: ~~Атіка~~, 2012. - 543 с.
17. Буй Т.Г., ~~Прімерова~~ О.К. Податкове стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні // Ефективна економіка. – 2018. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/45.pdf.

18. Бурак П. Ю., Карпівська Б. А., Григорєва М. І. Економіка праці й соціально - економічні відносини: підручник / К : Центр навч. л-ри, 2019. - 457 с.
19. Васильків Т.Г. Удосконалення державного регулювання підприємницької діяльності в Україні // Стратегічні пріоритети. - 2009. - № 1 (10). - С. 145-150.
20. Васільєва Л.М. Розвиток малого підприємництва в зарубіжних країнах // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - 2009. - №7. - С. 56-60.
21. Верховна Рада прийняла податкові стимули для бізнесу під час війни. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/pKXHSCN>.
22. Війна та регіони України: як змінюється привабливість для підприємців. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/3KXHLyN>.
23. Вороніна О.О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства: автореферат. - Харків, 2019. - 25 с.
24. Вороніна Л.І. Можливості збереження підприємств сектору малого бізнесу економіки України // Теоретичні та прикладні питання економіки: 36. Наук. пр. - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». - 2009. - Вип.19. - С. 32-38.
25. Герасимчук З.В., Ракша Н.В. Теоретичні засади формування конкурентних переваг малого підприємства як основи підвищення рівня його конкурентоспроможності // Науковий вісник ЧДІЕУ. - 2009. - № 3 (4). - С. 32-41.
26. Гой І. В., Смілянська Т.П. Основи підприємницької діяльності: підручник / - Хмельницький, 2012. - 245 с.
27. Данилків Х. Економічна сутність та роль малого підприємництва в умовах розвитку ринкової економіки // Формування ринкової економіки в Україні. - 2013. - Вип. 29. Ч. 1. - С. 126-133.

28. Докієнко Л.Д. Управління фінансовою стійкістю підприємств торгівлі [Текст] / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Київ – 2015. – 20 с.
29. Дропа Я., Данилків Х. Державна політика фінансової підтримки малого бізнесу в Україні // Формування ринкової економіки в Україні. - 2011. - Вип. 23. Ч. 1. - С. 188-193.
30. Дропа Я.Б., Данилків Х.П. Роль, динаміка та програми державної підтримки розвитку малого бізнесу в провідних країнах світу // Інноваційна економіка. - 2011. - № 6. - С. 39-44.
31. Лячук О., Нагорняк І. Стимулювання розвитку підприємництва в Україні в контексті європейських стандартів // Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем : монографія. – Т. : ФОП Паляниця В.А., 2021. – С. 85–89.
32. Економіка їде на захід: як рятується український бізнес від війни. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://lb.ua/economics/2022/05/11/516454_ekonomika_ide_zahid_yak_ryatuietsya.html.
33. Красноносоза О.М., Харченко Р.В. Інструментарій державної політики у сфері підтримки та стимулювання розвитку малого бізнесу // Проблеми економіки. – 2020. – № 4. – С. 42–47. DOI: 10.32983/2222-0712-2020-4-42-47.
34. Кучеренко Т.М. Особливості формування фінансових результатів сільськогосподарськими підприємствами у Звіті про фінансові результати // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2008. - №10. - С.33-35.
35. Малий бізнес поступово повертається до роботи / Офіційний сайт Європейської бізнес-асоціації, 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eba.com.ua/malyj-biznes-postupovo-povertayetsya-do-roboty/>.
36. Месель-Веселяк В.Я. Дохідність і розширене відтворення в агропромисловому виробництві // Економіка АПК. 2009. №7 С.13-17.

37. Мінфін: За тиждень підприємці отримали 1124 пільгових кредитів на 4,02 млрд грн за програмою «Доступні кредити 5–9 %» / Урядовий портал, 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/UKXFLx8>.
38. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]: підручник / Київський національний торговельно-економічний ун-т. - К., 2008. - ISBN 966-629-312-9.
39. Петрова А.О. Механізм державної підтримки розвитку підприємницької діяльності у сфері торгівлі та напрямки його вдосконалення : Кваліфікаційна робота здобувача освітнього ступеня бакалавр спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: Економіка та управління підприємством» / Кер.: ~~к.е.н.~~, доц. ~~Матіть Т.К.~~ – Ізмаїл, 2022. – 67 с.
40. ~~Петраєва З. Ф., Хмеленко Г. Г.~~ Організація і методика економічного аналізу [Текст]: ~~навч.-метод. посіб. для самост. вивч.~~ Дисципліни / Харківський національний економічний ун-т. - Х.: ХНЕУ, 2009. - 236 с. - . ISBN 978-966-676-304-7.
41. Підтримка бізнесу в умовах війни. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://business.diia.gov.ua/wartime>.
42. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#top>.
43. Приймак І.І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України [Текст] / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Львів – 2007.
44. ~~Пристуха Л.А., Адамович М.М., Релькін Д.О.~~ Оцінка впливу фінансових ресурсів на конкурентоспроможність підприємства // Школа професійного бухгалтера. - 2007. - № 11 (71). - С 23-24.
45. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України

- № 2120-IX від 15.03.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/xKXF0tC>.
46. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України № 265/95-ВР від 17.03.2022 р. (поточна редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
 47. Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію : Розпорядження Кабінету міністрів України № 246-р. від 25.03.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2022-%D1%80#Text>.
 48. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України № 4618-VI від 22.03.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>.
 49. Прокопеч Л.В. Особливості державної підтримки малого підприємництва в Україні та зарубіжний досвід / Л.В. Прокопеч, В.С. Губчак // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 24. – С. 71–76.
 50. Протягом січня – квітня 2022 року платники перерахували до зведеного бюджету 344,7 млрд гривень / Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/581660.html>.
 51. Рудницька О.М., Білецька Я.Р. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2700/1/19.pdf>
 52. Стрілець В.Ю. Забезпечення розвитку малих підприємств: теорія, методологія, практика : монографія / В.Ю. Стрілець // Полтава : ПУЕТ, 2019. – 457 с.

53. ~~Сумець О.М., Сомова О. Є., Пеліхов Є.Ф.~~ Оцінка конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства: навчально-практичний посібник. [Текст] / - К.: "Видавничий дім "Професіонал", 2009. - 280с.
54. Т.Ю. Мельник Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану // Економіка, управління та адміністрування, 2022. № 2(100). С 3 – 11.
55. Харчук Т.В. Шляхи виходу підприємств на зовнішні ринки // Актуальні проблеми економіки. - 2019. - №8 (98). - С. 12-16.
56. ~~Якушева О.В.~~ Економічний розвиток і підтримка малого та середнього бізнесу на регіональному рівні: ~~дис. ... к.е.н. : 08.00.05 / О.В. Якушева~~ – Черкаси, 2017. – 288 с.